

Сохар В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент

АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНА ГАРАНТІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Конституція України [1] гарантує кожному судовий захист його прав у межах конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального судочинства України. Норми, що передбачають вирішення спорів, зокрема про поновлення порушеного права, не можуть суперечити принципу рівності усіх перед законом та судом і у зв'язку з цим обмежувати право на судовий захист [2].

Судовий захист прав і свобод людини і громадянина необхідно розглядати як вид державного захисту прав і свобод людини і громадянина, і саме держава бере на себе такий обов'язок відповідно до ч. 2 ст. 55 Конституції України. Право на судовий захист передбачає і конкретні гарантії ефективного поновлення в правах шляхом здійснення правосуддя. Відсутність такої можливості обмежує це право. А за змістом ч. 2 ст. 64 Конституції України право на судовий захист не може бути обмежено навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану [2].

Апеляційний перегляд справи, передбачений п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції України, необхідно розуміти як гарантоване право на перегляд у суді апеляційної інстанції справи, розглянутої судом першої інстанції по суті. Водночас вказаний конституційний припис не позбавляє законодавця права передбачити можливість апеляційного оскарження будь-якого рішення, що ухвалюється судом першої інстанції у процесі розгляду справи, але не вирішує її по суті, або встановити обмеження чи заборону на таке оскарження. Проте встановлені обмеження чи заборона не мають бути свавільними та несправедливими, а повинні переслідувати легітимну мету, бути пропорційними й обґрунтованими, не порушувати саму суть права на судовий захист [3].

Якщо говорити безпосередньо про кримінальне судочинство, то право на апеляційне оскарження закріплено ст. 393 Кримінально процесуального кодексу України [4]. Дана стаття передбачає чітко визначений перелік суб'єктів, що мають право на апеляційне оскарження з метою захисту та поновлення порушеного права, що виступає своєрідною гарантією такого захисту.

Зокрема, С.І. Беззубов визначив завдання та призначення апеляційного провадження, які вбачав у забезпеченні стабільності вироку, сприянні

правильному розумінню та застосуванню кримінального, кримінального процесуального та інших законів, формуванні єдиної судової практики у кримінальних справах, захисті прав і свобод людини, так і у перевірці законності, обґрунтованості та справедливості судових рішень, ухвалення справедливого рішення у другій інстанції, захисті прав, свобод та інтересів осіб [5, с. 44].

Тобто, значення апеляційного провадження полягає в тому, що воно є: гарантією захисту прав, свобод та інтересів особи у кримінальному провадженні; гарантією правильного розгляду та вирішення кримінального провадження судами першої інстанції (гарантією правосуддя); є формами контролю за судовою діяльністю судів нижчого рівня, слідчих суддів та її результатами з боку судів вищого рівня; реалізується попереджувально-виховне завдання кримінального провадження [5, с. 46].

Як вже зазначалось, відповідно до ч. 1 ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Найважливішою ознакою суду є його незалежність та безсторонність, проте, на практиці суб'єкти кримінального процесу досить часто стикаються з порушенням даної вимоги.

За практикою Європейського суду з прав людини для визначення того, чи можна вважати суд незалежним, слід звернути увагу, серед іншого, на питання, чи існують ознаки незалежності такого органу; щодо питання безсторонності існують два критерії: суб'єктивний та об'єктивний; по-перше, суд має бути безстороннім із суб'єктивної точки зору, тобто жоден з членів суду не має проявляти будь-яку особисту прихильність або упередженість чи зацікавленість; якщо немає доказів протилежного, діє презумпція особистої безсторонності; по-друге, суд має також бути безстороннім з об'єктивної точки зору, тобто забезпечувати достатні гарантії для виключення будь-якого обґрунтованого сумніву з цього приводу [3].

Отже, із вищевикладеного можна зробити висновок, що апеляційне провадження – це розпочата з ініціативи учасників судового провадження та регламентована кримінальним процесуальним законом діяльність суду апеляційної (а у деяких випадках й першої) інстанції з приводу оскарження рішень судів першої інстанції, слідчих суддів, які не набрали законної сили, щодо підготовки до апеляційного розгляду, а також розгляду апеляційною інстанцією як з фактичного, так і з юридичного погляду матеріалів кримінального провадження, нових доказів з питань, викладених в апеляційних скаргах, та прийняття ним рішення про правосудність або неправосудність оскарженого вироку чи ухвали з можливістю постановлення свого вироку або ухвали [5, с. 396]. Апеляційне провадження виступає гарантією захисту прав, свобод та інтересів особи у кримінальному провадженні, а також гарантією правильного розгляду та вирішення кримінального провадження судами першої інстанції, що дає

можливість здійснення захисту та поновлення порушених прав та інтересів суб'єктів кримінального провадження.

Література

1. Конституція України: від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (дата звернення: 07.04.2023).

2. Конституційний Суд України. Право на судовий захист. *Конституційний Суд України. Офіційний вебсайт*. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/439-pravo-na-sudovu-yu-zahyst>. (дата звернення: 07.04.2023).

3. Окрема думка судді Конституційного Суду України Литвинова О.М. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Глуценка Вікт... *Верховна Рада України Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ne04d710-19#Text>. (дата звернення: 07.04.2023).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI: станом на 5 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n3249> (дата звернення: 07.04.2023).

5. Бобечко Н.Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2016. 498 с. URL: https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/Dusertacija_Bobechko.pdf. (дата звернення: 09.04.2023).

УДК 343.2/.7(043.2)

Хомусько Є.М., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., асистент

МАРОДЕРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

З початком повномасштабного вторгнення до нашої держави все частіше почали зустрічатися випадки пограбувань будинків, квартир та магазинів, що засоби масової інформації одразу нарекли мародерством. Та чи справді така кваліфікація правильна та дійсно таке правопорушення є мародерством?

Задля правильного трактування поняття «мародерство» в першу чергу варто звернутися до Кримінального Кодексу України (далі – КК України), а саме до його статті 432, у якій зазначено, що мародерство – викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених [1]. Тому дане кримінальне правопорушення – це військовий злочин.

Мародерство варто відрізнити від інших кримінальних правопорушень